

Disputatio juridica inauguralis de usufructu

<https://hdl.handle.net/1874/342815>

4

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
USUFRUCTU,

QUAM

FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOHANNIS MUNNICKS,

Reip. Ultrajectinæ Poliatri, atque in inclyta ejusdem Academiâ
Medicinæ Anatomæ & Botanices Professoris Ordinarii,

NEC NON

Amplissimi Senatus Academici consensu & Nobilissimæ

Facultatis JURIDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus, &
Privilegiis ritè consequendis,

Eruditorum examini exponit

GODARDUS WOUDEBERGH, Ultrajectinus.

Ad diem Aprilis horâ locoque solitis.

TRAJECTI AD RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi Ordinarii, M. DC. LXXXV.

DEO
FAUTORIBUS,
A T Q U E
AMICIS.

Disputationem hanc Inauguralem,

Submisse Offert

GODARDUS WOUDEBERGH.

AUCTOR.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS
DE
USUFRUCTU.

T H E S I S I.

Ei præscriptæ tractatum antequam ag-
grediar, nonnulla de servitutibus in ge-
nere præmittere animus est. Vox ita-
que servitutis, est vox homonyma, sed
aliquando sumitur pro servitute præ-
dior: seu reali, & definitur, quod sit
jus, quo prædium prædio contra natu-
ram ex utilitate inservit. *tot. tit. de servit.*
Est ergo duplex: alia rerum, alia per-
sonarum, cum scil. persona servit personæ, puta servus domino,
& est constitutio Jurisgentium, qua quis alieno dominio contra
naturam subjicitur *l. 4. §. 1. Dig. de statu homin. §. 1. Inst. de jure
personar.* Rerum vero servitus est jus quo res alterius alteri rei,
vel personæ utilitatem adfert contra dominii naturam, adeo ut quis
in suo aliquid teneatur pati vel non agere *l. 15. princip. & §. 1. Dig.
de servit.* Hæc enim servitutum natura est, ut quis quid patiat
vel non faciat *l. 6. §. 2. Dig. si servit. vindic.*

I I.

Servitus realis est, qua servit res rei, diciturque & servitus prædialis, eo quod in realibus servitutibus prædia desiderentur & sine prædiis constitui non possint §. *ideo inst. de servit. l. 1. §. 1. Dig. comm. præd. tam urban. quam rust.* & nihil aliud est servitus realis, quam jus prædiis inhærens, utilitatem unius adaugens, & alterius diminuens. *l. 1. Dig. de servit.*

I I I.

In reali servitute, seu prædiali, duo spectantur prædia, unum dominans, (unde semper fit denominatio) alterum serviens: dominans itaque est, cui præstatur servitus, & serviens, quod præstare debet servitutem *l. 34. Dig. de servit. rustic.* Prædium vel est Urbanum vel rusticum: utrumque res corporalis immobilis. Urbanum prædium est, omne ædificium habitandi causâ extructum, sive in urbe sive extra urbem. *l. 1. Dig. comm. præd. tam urban. quam rust. §. 1. Inst. de servit.* Rusticum est, quod rei rusticæ causâ factum est, veluti fructuum pecorumve percipiendorum & colligendorum, ut stabulum, hortus *l. urbana Dig. de verb. sign.*, quemadmodum igitur prædium vel urbanum est vel rusticum ita & servitus duplex est, urbana vel rustica. Variæ sunt servitutes urbanæ, utpote oneris ferendi, altius non tollendi, ne luminibus officiat, & immittendi tigni §. *1. Inst. de servit. rust. & urban. præd.* Rusticarum servitutum species sunt, iter, actus, via & aquæ ductus &c. *princip. Inst. de servit. præd. rust.* Quæritur, an ille qui actum habet etiam vehiculi jus habeat, & dicimus etiam vehiculi jus habere, *princ. Inst. de servit. l. 1. §. actus l. 7. §. qui actum l. 12. Dig. de servit. præd. rust. l. 12. quemadm. servit. amitit.* Amittuntur servitutes variis modis, ut confusione, rei interitu, non utendo per statutum tempus, 10. annis inter præsentem & 20. inter absentes.

IV.

Personalis est, cum res aliena personæ alteri servit *l. 3. §. fin. Dig. quibus mod. usufruct. amit. l. 38. Dig. de servit. rust.* & illa appellatur servitus simpliciter personalis *l. 1. Dig. de servit.* quia personæ inservit, & cum personâ extinguitur *l. 8. §. 3. Dig. de liberat. legat.* Servitutes autem personales sunt, usus, usufructus, & habitatio *l. 1. Dig. de servit.* Variisque servitus constituitur modis, ut pactionibus & stipulationibus *§. ult. Inst. de servit. præd. rust. & l. 3. in fin. Dig. de usufruct.* Judicis auctoritate, quando alteri usumfr., alteri proprietatem adjudicat. *l. 6. §. 1. Dig. in fin. de usufr.* Sed ne his videamur nimis inhærere, progrediemur ad ipsum usufructum.

V.

Usufructus itaque est. jus (scil. personale) alienis rebus utendi, fruendi, salvâ rerum substantiâ. *princ. Inst. de usufr. l. 1. Dig. h. r.* Jus personale; quia definitio usufr. non potest applicari feudo, vel emphyteusi. Reale, respectu rei, quæ debet *l. 5. Dig. si usufr. per.* Verba alienis rebus recte adduntur, quia usufruct. hic accipitur, ut est à proprietate separatus, quum res sua nemini serviat *l. 5. Dig. si usufruct. per. l. 1. h. r. l. 34. in fin. Dig. de servit. rust. præd.* propriæ enim rei usufructus considerari non potest, nisi usufructus sit causalis, perpetuo proprietatis comes *Mynsing. ad tit. Inst. de usufr.* Verbum utendi ad differentiam juris additur, quod creditor habet in pignore, ille enim non potest uti re pignoratâ, quia furtum utendo committeret. *Mynsing. ad dic. tit. §. furtum 6. Inst. de obligat. quæ ex delict. nasc. §. fin. 4. Inst. quibus mod. re contrah. oblig.* Additur & fruendi, ut excludatur à nudo usu & habitatione, quoniam uti minus est quam frui. *§. 1. Inst. de usu & habitat.* Potest enim usufructuarius, jus quod habet, locare, vendere, & concedere gratis. Adjungitur denique salva rerum substantia. Hæc verba ideo adjecta putamus, ut verus usufructus distinguatur à quasi usufr., & per hoc Emphyteutæ similesque perfo-

personæ excluduntur, quibus necesse non est, rerum substantiam salvam servare, Usufructuarius vero cogitur satisfacere se usurum boni viri arbitrio. *l. 1. Dig. usufruct. quemadmod. caveat.*

VI.

Qui usum habet, minus juris habet quam qui usum fructum. §. 1. *Inst. De usu & habitat.* Ille uti tantum potest fructibus ad usum quotidianum sibi suisque necessariis *l. 12. in pr. & §. 1. Dig. de usu & habitat.* Hic omnes fructus percipit *l. 7. Dig. h. t. l. 9. Dig. eod.* Usuarius usum suum alteri locare, vendere aut gratis concedere non potest §. 1. *Inst. de usu & habit. l. 11. 12. §. 6. Dig. eod.* si tamen Domus spatiosæ usus relictus sit, partem ejus alteri locare potest *l. 2. & 4. Dig. de usu & habitat. l. 4. h. t.* Fructuarius vero liberam perceptionem fructuum habet, & jus suum seu commoditatem fructus percipiendi alijs gratis potest concedere & vendere &c. *l. 38. h. t. l. 72. Dig. de reg. juris* Usuarius cui relictus est ovium usus, habebit stercora ad agrum stercoreandum, lanâ & fætu non potest uti; lacte tamen modico poterit, cum non tam stricte interpretandæ sint defunctorum ultimæ voluntates *l. 12. §. 2. Dig. de usu & habit.* Secus in fructuario qui pleno jure omnes fructus percipit. §. 38. *inst. de rer. divis.*

VII.

Sequitur jam usufructus divisio. Et dividitur in verum & quasi usum fructum. Verus consistit in rebus quæ ipso usu non consumuntur §. 2. *inst. h. t. & versatur tam circa res mobiles quam immobiles, ut fundum & ædes l. 14. Cod. de usufruct.* Quasi usufructus consistit in illis quæ ipso usu consumuntur §. 2. *inst. h. t. l. 2. §. 1. & l. 7. Dig. de usufr. ear. rer. quæ usu consum.*

Qua-

Quarum usus in abusu consistit, & non restituntur in specie, sed tantum ingenere aut earum æstimatio *l. 7. Dig. de usufr. ear. rer. & c.* Cujusmodi sunt, oleum, vinum frumentum, & cæteræ res quæ numero, pondere vel mensurâ constant. *Zoes. ad tit. de usufr. ear. rer. que usu consum. pr. inst. quibus mod. re con ra h. obligat.*

VIII.

Constituitur usufruct. triplici modo, vel à lege, vel à Judice, vel à Domino. A lege constituitur usufruct. patri in bonis adventitiis filiifamilias. *§. 1. inst. per quas person. nob. acq. oblig. l. 2. & 6. Cod. de bonis que liber.* Constituitur & mulieri quæ post annum luctus transit ad secunda vota, idque in bonis, quæ à priori marito lucrata est, relicta liberis prioris matrimonii proprietate *l. famina Cod. de secund. nupt.* A Judice, cum Judex uni proprietatem, alteri usumfr. adjudicat *l. 6. §. 1. Dig. de usufr. l. 16. §. 1. Dig. famil. exerciscun. Perez. ad h. t. num. 2.* A Domino: acquiritur & facto ipsius Domini: modo de re suâ disponendi liberum habeat arbitrium. *Zoes. ad tit. de usufr. n. 7.* Constituitur insuper ultima voluntate, puta testamento *§. 1. inst. h. t. l. 33. 34. Dig. h. t. l. 4. Dig. si usufr. per.* etiam pactionibus & stipulationibus *§. 1. inst. h. t. 3.* Constituitur pure *l. 4. Dig. h. t. Ex die d. l. 4. Dig. quando dies usufr. leg. ced.* Acquiritur & denique præscriptione longi temporis, per quam etiam acquiri usumfr. remanente proprietate penes Dominum habet, *l. finalis in fin. Codi de præscript. longi temp.*

IX.

De usufructus constitutione dictum satis, videndum ergo quid ordo de ejus effectu postulat. Ususfruct. effectus itaque est, ut fructuarius omne commodum & in commodum percipiat *l. 7. & 9. h. t. l. 5. Cod. h. t.* & omnes fructus percipiendo faciat suos *l. 62.*

Dig.

8 DISPUATIO JURIDICA

Dig. de usufr. Fructus, tempore quo, usufructus constituitur, pendentes ad fructuarium pertinent *l. 27. in pr. Dig. h. t.* Pendentes verò tempore, quo usufr. finitur, ad proprietarium pertinent. *l. 13. Dig. quib. mod. usufr. amitt. & §. is vero 36. Inst. de rer. divis.* Fructuarium omnes fructus tam naturales quam industriales & civiles, qui occasione rei percipiuntur, ut pensiones ædium, navium &c. suos facit *l. 12. §. 1. Dig. h. t.* Quæstio hic moveri solet. An fructus pendentes finito usufructu ad fructuarium ejusque hæredem pertinent? Et dicimus non pertinere *§. is vero 36. inst. de rer. divis. l. 25. §. præterea de usufr. l. 13. quib. mod. usufr. amitt. Donell. 10. com. 9. Hotom. 2. feud. 28. §. 4.*

X.

Re fructuaria, non modo ipse frui potest fructuarium, sed & alteri locare, modo res sit, quæ locari solet, puta fundi usumfr. qui habet, recte eum fundum locat *l. 12. §. 2. l. 27. §. 1. l. 58. in pr. Dig. de usufr. quemadm. §. 1. inst. de usu & habit. l. 19. Dig. de usuris*, potest & vendere usumfructum *l. 66. Dig. quib. mod. usufr. amitt. l. 38. h. t.* donare, gratisque concedere *l. 40. h. t. & §. 1. inst. de usu & habit.* Ut autem commoda sequuntur fructuarium, ita & onera sequi necesse est *l. 10. Dig. de reg. jur.* Stipendia & tributa modica pendere debet, non tamen quæ usumfr. absorbent, ut habet *Bartol. ad l. 30. §. 1. Dig. de legat. 3. l. 52. Dig. de usufr. & quemadm.* Sarta tecta omnia præstat suis sumptibus *l. 7. §. fin. h. t.* Ea quæ vetustate corruiere reficere non tenetur, *d. l. 7. §. 7.* uti nec ad eos sumptus, qui ad perpetuam rei utilitatem pertinent. *Zoef. ad tit. de usufr. num. 29.* Arborea in locum demortuarum substituere cogitur, ex seminario, si quod sit *l. agri 18. h. t.* non vero in locum evulsarum vel vento dejectarum *l. arboris 59. h. t.* quia cedunt Domino *l. 7. §. 12. Dig. solut. matrim.*; uti & gregem per modum universitatis relictum supplet ex agnatis capitibus, in locum defunctorum *l. 68. §. 2. h. t. & l. vetus in fin. h. t.* Æs alienum & legata fructuarium non gravant, quia non sequuntur fundum, sed hære-

hæredem l. 1. §. 16. *Dig. ad SCtum Trebell. Zoef. ad d. tit. de usufr. num. 30.* An Usufructuarius omnium bonorum teneatur exsolvere æs alienum? magna inter DD. pugna. Negantium tamen castra sequor, quia hæres ante deducit æs alienum, & legata præstat, quod reliquum est, usufructuario tradit. l. 69. *Dig. ad leg. falcid. l. 1. §. si hæres 16. ad SCtum Trebell. l. ult. §. sin autem Cod. de bonis qua liber. l. 1. Cod. si cert. pet. Gail. 2. obs. 146. facin. 4. controvers. 19.* Et ideo ad hæredem pertinere extra dubium est d. l. 1. *Cod. si certum pet. l. 26. Cod. de pact.* Onera enim hæreditaria ab hærede solvenda sunt, l. 33. *Dig. de legat. 2.,* quia hæres in universum jus defuncti succedit, l. 62. *Dig. de reg. jur.*

X I.

Postquam de effectu satis dictum sit, de actionibus, in transitu, quæ in defensionem usufructus fructuario competunt, pauca dicenda. Duæ ergo actiones occasione usufructus prodiæ sunt. Actio scil. confessoria & negatoria. §. 2. *Inst. de act.* Confessoria itaque est civilis §. 3. *Inst. de act.* daturque fructuario, vindicanti usumfructum in quo turbatur l. pen. §. ult. *Dig. si usufruct. pet. vel. ad &c.* In rem l. 5. §. 1. & ult. *Dig. d. tit.* Appellatur & vindicatio l. 1. *Dig. si usufr. pet. l. ult. Dig. de usufr. accresc.* Recte movetur etiam contra eum qui se liti obtulit, quasi possideat, licet reverâ non possideat, ad hoc ut Judex declaret jus usufr. agenti competere, adversariumque condemnet, patiat agentem uti fruire totâ, & in posterum impedire desinat, eoque nomine caveat, ac præterea fructus à se perceptos restituat, damna & interesse resarciat: restituenda enim vincenti omnis causa l. 1. §. fructuario *Dig. si usufr. pet. Zoef. ad h. r. n. 2.* Habenda tamen ratio eo casu præteritorum fructuum d. l. 5. §. si post litem 4. & §. fin., nequis locupletetur jacturâ alienâ. Contraria seu negatoria, datur domino proprietatis, vindicanti libertatem in quâ turbatur, tendens ad id, ut declaretur libera ab usufructus onere, & caveatur ab adversario, ne in posterum jus

istud usurpet, & se turbare desinat, interesse refundat, fructusque perceptos restituat. *d. l. 5. §. ult. Dig. si ususfruc. pet. l. 12. Dig. si servit. vindic. Zoef. ad d. tit. num. 3.*

X I I.

Contraria sunt modi, quibus ususfructus finitur & extinguitur, & imprimis iisdem, quibus & constituitur *l. nihil tam naturale 35. l. fere 135. Dig. de reg. jur. l. quemadm. 8. Dig. de acquir. poss. Finitur itaque ususfructus morte naturali fructuarii l. 7. Dig. de act. empt. l. 3. Cod. quib. mod. ususfr. l. 8. Dig. de annuis legat. §. 3. Inst. de ususfr. nam est servitus adhærens personæ l. 32. Dig. de ususfr. & quemad. nec ad hæredes transit l. 3. §. 3. Dig. quib. mod. ususfr. amitt. sed cum personâ extinguitur, nisi tamen aliter expresse actum sit l. 5. Dig. quib. mod. l. 23. de usu vel ususfr. legat. l. 38. §. 12. Dig. de verb. obligat. Civitati aut Municipibus usumfr. relictum placuit centum annos durare, quia is finis vitæ est hominis longævi. *l. 8. Dig. de ususfr. legat. l. 56. de ususfr. eod.* Sed interim si civitas eversa sit, aut aratrum passa, id est solo æquata, quasi morte ususfructum habere desinit. *l. 21. Dig. quib. mod. ususfr. amitt.* Amittitur & morte civili, scil. maximâ & mediâ capitis diminutione *l. 4. Dig. de ususfr. accresc. §. 3. Inst. de ususfr.* Etiam non utendo per modum & tempus à testatore præscriptum, decennio inter præsentem, & vicennio inter absentes *arg. l. 16. §. 1. Cod. quib. mod. & c. l. 13. Cod. de servit. & aquâ.**

X I I I.

Ususfructus insuper amittitur cessione factâ proprietario *§. 3. Inst. quib. mod. & c.* non item cessione factâ extraneo, quia est jus personale, quod personam non egreditur, & quia cedendo extraneo

neo nihil agitur dict. §. 3. *Inst.* Consolidatione extinguitur, si fructuarius proprietatem rei fructuariæ adquisierit *l. 7. & l. 27. Dig. quib. mod. &c.* item inundatione *l. 23. Dig. quib. mod. &c.* occupatione hostili *l. 26. Dig. eod.* Denique perit rei interitu totali §. 3. *Inst. quib. mod. &c.* nam cum ususfructus sit circa corpus, quo sublato, & ipsum tolli necesse est *Mynsiger. ad tit. de usufr. l. 2. Dig. quib. mod. & pr. Inst. de usufr.* Hinc domo fructuariâ dirutâ aut collapsâ, ne quidem arenæ ususfructus debetur *l. 5. §. 2. b. t. Dig.*, quia tantum relictus est ususfructus domus, quæ periit. Si vero pars tantum domus collapsa sit, manet ususfructus in eo quod residuum est *l. 53. Dig. de usufr.* Sic quotiescunque res mutat formam, ususfructus finitur: veluti si ex domo fiat area, vel ex area domus *l. pen. & ult. Dig. usufr. quemadm. amitt. l. 10. in pr. Dig. si servit. vindic.*

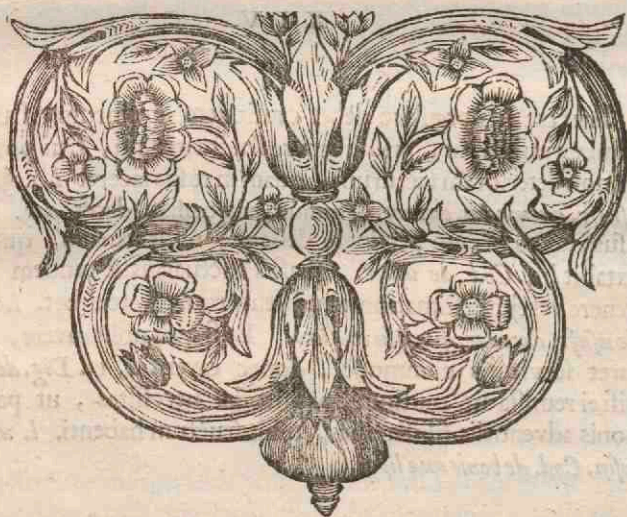
X I V.

Fructuarius præstare debet cautionem se usurum, fruiturum boni viri arbitrato, priusquam re fructuariâ uti, frui potest, id est non deteriolem facturum, quam in re sua faceret *l. 1. §. 3. Dig. usufr. quemadm. caveat.* & bonum patremfam. decet *d. §.* Et cum ususfructus ad eum pertinere desierit, restitutum, quod inde extabit *l. 4. Cod. de usufr.* Quasi Fructuarius se eandem rem in genere vel ejus æstimationem restitutum cavere debet. *l. 7. Dig. de usufr. dat. ear. qua usu consum.* Et si quis nolit cavere, tamdiu caret servitutis commodo, donec caverit *l. 13. Dig. de usufr.*, nisi ei remissa sit cautionis præstandæ necessitas, ut patri, in bonis adventitiis filiifamilias, usumfructum habenti. *l. ult. §. 4. infin. Cod. de bonis que liber.*

X V.

Coronidis denique loco, ut finiam, discutienda nobilis illa quæstio est. An cautio fructuaria à testatore remitti possit? Et negantium sententia mihi arridet, propter *l. 6. Dig. ut in possess. legat. l. pen. Cod. eod. l. 1. Cod. de usufr. & habit.* Ab hærede remitti potest, quia hæc cautio in favorem hæredis introducta est, & quilibet favori suo pro se introducto renunciare potest *l. 51. Cod. de Episcop. & Cleric. l. pen. Cod. de pact. Bronch. centu. 1. assert. 89.* Sed ne hæc mea disputatio tædium lectori adferat. Plura non addam.

Hæc meta & requies nostri peramœna laboris!

COROLLARIA.

I.

Contractus non potest celebrari in testamento.

II.

Filiusfamilias non potest, testari de plenis adventitiis.

III.

Mulier in codicillis testis esse potest.

IV. Cre-

I V.

*Creditor funerarius præfertur omnibus aliis
creditoribus.*

V.

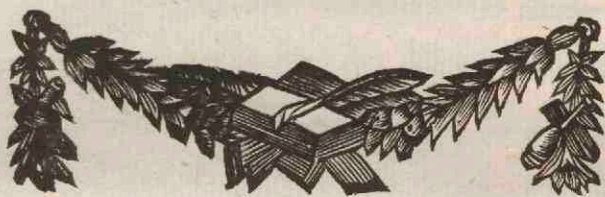
*Matrimonium metu contractum est ipso
jure nullum.*

AD LECTOREM.

QUandoquidem propemodum
de inevitabili necessitate est, ut
tractatus quispiam se prelo sine men-
dis furripiat, nec est quod glori-
or, quibus in hâc disputatione multa
menda typographica, ob summam

ac-

aëccelerationem , subterfugerunt , id
vel oculatiffimis contingere obferuo,
ea ergo beneuolus Lector benignè
corrigat. Vale.

accelerationem, subterfugerunt, id
vel oculatissima contingere obsequio,
ea ergo benevolus Lector benignus
corrige. Vale.

AD LECTOREM

Q